



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Janusz Niczyporuk

Stanisław Adamski (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa U. z siedzibą we W.

przeciwko M. A. i E. M.-A.

o zapłatę

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 27 marca 2024 r.

skargi nadzwyczajnej Prokuratora Generalnego od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Lublinie z 18 maja 2010 r., sygn. I Nc 63/10

- 1. uchyla w całości zaskarżony nakaz zapłaty i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Lublinie;**
- 2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania wywołane wniesieniem skargi nadzwyczajnej.**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 maja 2010 r. U. z siedzibą w W. (dalej również: U.) wystąpił przeciwko M. A. i E. M.-A. o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, iż pozwani mają zapłacić solidarnie stronie powodowej kwotę 375 346,18 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi do dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami postępowania według norm przepisanych w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swoje żądanie powód wskazał, że 9 sierpnia 2004 r. pozwani zawarli z Bankiem S.A. Oddziałem Centrum w C. (dalej również: Bank) umowę kredytu „W.” o numerze [...], natomiast w dniu 18 maja 2009 r. Bank na mocy umowy cesji zbyła wierzytelność wynikającą z tytułu umowy nr [...] na rzecz U. z siedzibą w W., reprezentowany wówczas przez C. S.A.

Zgodnie z uzasadnieniem pozwu, w dniu 6 maja 2010 r. U. reprezentowany przez C. S.A. wystawił wyciąg z ksiąg rachunkowych - będący, zdaniem powoda, na mocy art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz.U. z 2004, nr 146, poz. 1546 ze zm.; dalej: ustawa o funduszach inwestycyjnych lub u.f.i.), dokumentem urzędowym - w którym stwierdził, że w księgach przedmiotowego funduszu istnieje wymagalne zadłużenie wobec pozwanych w kwocie 375 346,18 zł.

Powód wyjaśnił, że na kwotę przedmiotu sporu składa się kwota należności głównej tj. 242 091,62 zł wraz z odsetkami umownymi cedenta liczonymi przez Bank do dnia 18 maja 2009 r. oraz odsetki ustawowe w wysokości 13% w skali rocznej liczone przez cesjonariusza od 19 maja 2009 r. do dnia wytoczenia powództwa.

Fundusz domagał się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie art. 485 § 1 pkt. 1 k.p.c. powołując się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 7 października 2009 r. wydanej w sprawie III CZP 65/09, którego teza brzmiała: „Wyciągi z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego, o których mowa w art. 194 ustawy z 27.5.2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. u. Nr 146, poz. 1546 ze zm.), stanowią podstawę wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym”.

Powód dołączył do pozwu następujące dokumenty: wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego U. z 6 maja 2010 r., kopię odpisu zupełnego z KRS C. S.A. z 10 czerwca 2009 r., kopię wyciągu z rejestru funduszy

inwestycyjnych prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Warszawie VII Wydział Cywilny Rejestrowy z 11 września 2009 r., kopię umowy kredytu „W.” [...], kopię umowy sprzedaży portfela wierzytelności pomiędzy Bankiem z siedzibą w W. a U. z siedzibą w W. z dnia 18 maja 2009 r., kopię pełnomocnictwa udzielonego P.S. z 2 grudnia 2009 r., kopię pełnomocnictwa procesowego ogólnego udzielonego r.pr. I.S., r.pr. K.B., r.pr. Z.R. z 13 sierpnia 2008 r. oraz kopię dowodu uiszczenia opłaty od pełnomocnictwa.

Sąd Okręgowy w Lublinie, I Wydział Cywilny w dniu 18 maja 2010 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym I Nc 63/10, w którym orzekł, że pozwani M.A. i E. M.-A. w ciągu czternastu dni od doręczenia nakazu powinni zapłacić solidarnie powodowi kwotę 375 346,18 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 10 maja 2010 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 11 909,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu albo wnieść w tymże terminie zarzuty.

Nakaz zapłaty wraz z pozwem i pouczeniem o terminie i trybie wniesienia zarzutów został doręczony M.A. w dniu 25 maja 2010 r., zaś pozwanej w dniu 7 czerwca 2010 r.

W dniu 8 czerwca 2010 r. M.A. wniósł zarzuty od nakazu zapłaty domagając się uchylenia nakazu, oddalenia powództwa w całości, zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, wstrzymania wykonania nakazu zapłaty i zwolnienie go od uiszczenia 3/4 opłaty stosunkowej ponad kwotę 30,00 zł. W ramach uzasadnienia zarzutów pozwany przyznał, że zawarł w dniu 9 sierpnia 2004 r. wraz z żoną umowę kredytu, który miał być spłacany od 1 września 2006 r., ale nie było to możliwe z uwagi na ogromne kłopoty finansowe. Wskazał, że od daty rozpoczęcia spłaty minęły 4 lata, Bank nie wypowiedział umowy kredytu, zatem podniósł zarzut przedawnienia roszczenia, a ponadto podniósł zarzut nieważności umowy cesji wskazując, że Bank nie przesłał mu umowy cesji, nie został także o niej powiadomiony. Do zarzutów dołączył wniosek zwolnienia od opłaty wskazując, że jego działalność nie przynosi zysków, a żona nie pracuje stąd nie ma środków na poniesienie kwoty 14 076,00 zł.

Pismem z dnia 11 czerwca 2010 r. doręczonym M.A. w dniu 29 czerwca 2010 r., został on wezwany przez Sąd do uzupełniania braków formalnych zarzutów poprzez ich własnoręczne podpisanie i złożenie odpisu zarzutów oraz do

uzupełnienia braków formalnych wniosku o zwolnienie z opłaty od zarzutów poprzez podpisanie oświadczenia o stanie majątkowym, a także dołączenia dokumentacji wskazującej na jego sytuację finansową i złożenia w tym zakresie wskazanych przez sąd dokumentów oraz dodatkowych wyjaśnień w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania pod rygorem odrzucenia zarzutów i zwrotu wniosku o zwolnienie od opłaty od zarzutów. Wezwanie zostało doręczone pozwanemu w dniu 29 czerwca 2010 r.

W dniu 7 lipca 2010 r. (data stempla pocztowego) M.A. złożył do sądu podpisane zarzuty i oświadczenie oraz podał okoliczności, których domagał się sąd w ramach uzupełniania wniosku o zwolnienia od opłaty. Złożył równocześnie wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności uzupełnienia tych braków wskazując, że uchybienie terminowi nic nastąpiło z jego winy, albowiem był przekonany, że termin mija 7 lipca 2010 r., a po wtóre nie mógłby w terminie złożyć pisma, bowiem cały tydzień codziennie odbywał pilne podróże służbowe poza granicami L..

Postanowieniem z dnia 14 lipca 2010 r., sygn. I Nc 63/10 Sąd Okręgowy w Lublinie odrzucił wniosek pozwanego o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych zarzutów i do przywrócenia terminu do uzupełniania braków formalnych wniosku o zwolnienie od opłaty od zarzutów. Postanowieniem z tej samej daty, na podstawie art. 494 § 1 k.p.c., sąd odrzucił zarzuty M.A. od powyższego nakazu zapłaty.

Od ww. postanowienia pozwany wniósł 27 lipca 2010 r. zażalenie, a następnie pismem z 20 sierpnia 2010 r. domagał się zwolnienia od opłaty od zażalenia w wysokości 3 754 zł. Postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2010 r., Sąd I instancji oddalił wniosek w przedmiocie zwolnienia od opłaty od zażalenia. Postanowieniem z dnia 12 października 2010 r., sygn. I ACz 758/10 Sąd Apelacyjny w Lublinie po rozpoznaniu zażalenia M.A. na powyższe postanowienie, oddalił zażalenie.

W dniu 21 września 2010 r. pozwany wniósł zażalenie na postanowienie sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 26 sierpnia 2010 r. Następnie M.A. został wezwany do uiszczenia opłaty od wskazanego zażalenia w terminie 7 dni, a wezwanie to otrzymał w dniu 9 listopada 2010 r. Kolejno pismem z 15 listopada 2010 r. M.A. domagał się zwolnienia od opłaty od zażalenia powołując się na nowe okoliczności.

Postanowieniem z dnia 22 listopada 2010 r., sygn. I Nc 63/10 Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił przedmiotowy wniosek

Pozwany wniósł 6 grudnia 2010 r. zażalenie na powyższe postanowienie. Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2011 r., I ACz 62/11 Sąd Apelacyjny w Lublinie zmienił częściowo to postanowienie w ten sposób, że zwolnił pozwanego od opłaty od zażalenia ponad kwotę 2 000,00 zł, a w pozostałej części oddalił zażalenie.

Następnie M.A. został wezwany do uiszczenia opłaty od zażalenia w kwocie 2000 zł w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia zażalenia, wezwanie to zostało mu doręczone w dniu 28 lutego 2011 r. W określonym terminie pozwany nie dokonał wpłaty. Postanowieniem z dnia 22 marca 2011 r., sygn. I Nc 63/10 Sąd Okręgowy w Lublinie odrzucił zażalenie na postanowienie z dnia 14 lipca 2010 r. w przedmiocie odrzucenia zarzutów. Postanowieniem z dnia 25 listopada 2011 r., sygn. I Nc 63/10 Sąd Okręgowy w Lublinie nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty.

Jak wskazał Prokurator Generalny, w oparciu o powyższy tytuł wykonawczy Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Lublin - Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku prowadzi postępowanie egzekucyjne o sygn. Km [...].

Pismem z 16 grudnia 2022 r. Prokurator Generalny wniósł skargę nadzwyczajną od prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 18 maja 2010 r., I Nc 63/10, wydanego przez Sąd Okręgowy w Lublinie, I Wydział Cywilny w sprawie z powództwa U. z siedzibą w W. przeciwko M.A. i E. M.- A. o zapłatę.

Na podstawie art. 89 § 1 pkt 1-2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm.; dalej: ustawa o Sądzie Najwyższym lub u.SN) Prokurator Generalny powyższemu nakazowi zapłaty zarzucił:

1. naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w art. 7, art. 32, art. 45 i art. 76 Konstytucji RP, takich jak zasada zaufania obywatela do państwa i bezpieczeństwa prawnego, zasada równości wobec prawa, prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy oraz ochrony konsumenta, jako strony słabszej strukturalnie w stosunkach prywatnoprawnych z przedsiębiorcą poprzez wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym zakładającego od pozwanych na rzecz powoda U. z siedzibą w W. nabytej przezeń wierzytelności wynikającą z zawartej przez pozwanych z S.A. Oddział Centrum w C. umowy kredytu „W.” nr [...] bez uwzględnienia statusu pozwanych jako konsumentów, a w

konsekwencji bez zbadania z urzędu postanowień umowy stosownie do ogólnych przepisów zmierzających do ochrony konsumenta i normujących zagadnienie klauzul abuzywnych (art. 385¹ i następne k.c.), a także przepisów odsyłających do zasad swobody zawierania umów, a ponadto w sytuacji gdy w sprawie nie zostały spełnione ustawowe podstawy do wydania nakazu zapłaty, albowiem powód dochodził roszczenia na podstawie oryginału wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego, któremu art. 194 ustawy o funduszach inwestycyjnych nadaje moc prawną dokumentu urzędowego podczas gdy w art. 485 k.p.c. nie ma mowy o wyciągach z ksiąg rachunkowych funduszy sekurytyzacyjnych a ustawodawca rozróżnił dokumenty urzędowe (art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz dokument w postaci wyciągu z ksiąg bankowych (art. 485 § 3 k.p.c.), stąd wobec braku - z uwagi na zasadę równości wobec prawa - podstaw do uprzywilejowaniu funduszu w stosunku do zwykłej wierzytelności jakim jest bank mogący uzyskać nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wyłącznie na podstawie art. 485 § 3 k.p.c., po przedstawieniu dokumentu potwierdzającego doręczenie dłużnikowi wezwania do zapłaty, wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego nie stanowił podstawy do wydania nakazu zapłaty na mocy art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c., zaś powód nic dołączył do pozwu, obok tego wyciągu dowodu doręczenia dłużnikom pisemnego wezwania do zapłaty, co nie pozwalało także na zastosowanie w drodze analogii art. 485 § 3 k.p.c. umożliwiającego wydanie takiego rozstrzygnięcia, a w konsekwencji, wobec braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym istniała konieczność skierowania sprawy na rozprawę, zaś zaniechanie powyższego w wyniku rażącego naruszenia powyższych przepisów postępowania godziło w prawo do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej, zgodnie z wymogami określonymi przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP jako sprawiedliwości proceduralnej mającej zapewnić pozwanym rzetelność prawa do sądu oraz pozbawiło ich także skutecznej ochrony jako konsumentów wynikającej z art. 7 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. UE L 95 z 21 kwietnia 1993 r., s. 29-34; dalej: Dyrektywa 93/13);

2. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 244 § 1 k.p.c. i art. 485 § 3 k.p.c. w zw. z art. 194 ustawy z dnia 27 maja

2004 r. o funduszach inwestycyjnych oraz art. 486 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu 18 maja 2010 r., poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w przyjęciu, że wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego, o jakim mowa w art. 194 ustawy o funduszach inwestycyjnych stanowił podstawę do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c., podczas gdy w art. 485 k.p.c. nie ma mowy o wyciągach z ksiąg rachunkowych funduszy sekurytyzacyjnych a ustawodawca rozróżnił dokumenty urzędowe (art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz dokument w postaci wyciągu z ksiąg bankowych (art. 485 § 3 k.p.c.), stąd wobec braku - podstaw do uprzywilejowania funduszu w stosunku do zwykcy wierzytelności jakim jest bank mogący uzyskać nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wyłącznie na podstawie art. 485 § 3 k.p.c., po przedstawieniu dokumentu potwierdzającego doręczenie dłużnikowi wezwania do zapłaty, wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego nie stanowił podstawy do wydania nakazu zapłaty na mocy art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c., zaś wobec niedołączenia przez powoda dowodu doręczenia dłużnikom pisemnego wezwania do zapłaty, nie spełniły się także warunki określone w art. 485 § 3 k.p.c. uprawniające do rozstrzygnięcia sprawy nakazem zapłaty, co powodowało, iż w realiach sprawy brak było podstaw do jego wydania obligujący Sąd do skierowania sprawy na rozprawę stosownie do art. art. 486 § 1 k.p.c.

Prokurator Generalny na podstawie art. 91 § 1 w zw. z art. 115 § 2 oraz art. 95 pkt 1 ustawy o Sądzie Najwyższym w zw. z art. 388 § 1 k.p.c. wniósł o:

1. uchylenie nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Lublinie, I Wydział Cywilny w dniu 18 maja 2010 r., za sygn. akt I Nc 63/10 w sprawie z powództwa U. z siedzibą w W. przeciwko M.A. i E. M.–A. w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania ww. Sądowi oraz pozostawienie mu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej, albowiem zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji przemawiają za takim rozstrzygnięciem;
2. wydanie przez Sąd Okręgowy w Lublinie, I Wydział Cywilny postanowienia o wstrzymaniu wykonania zaskarżonego nakazu zapłaty do czasu ukończenia postępowania ze skargi nadzwyczajnej, z uwagi na grożącą pozwanym niepowetowaną szkodę wynikającą z prowadzonego przez

Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Lublin Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku K.D. za sygn. Km [...] skierowanego do nieruchomości dłużniczki zajmowanej wspólnie przez pozwanych.

Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2023 r. Sąd Okręgowy w Lublinie wstrzymał wykonanie zaskarżonego nakazu zapłaty.

W odpowiedzi na skargę pismem z 20 stycznia 2023 r. powód wniósł o odrzucenie skargi nadzwyczajnej ze względu na wniesienie jej po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się skarżonego orzeczenia, ewentualnie o jej oddalenie.

Pismem z 14 kwietnia 2023 r. pozwani wnieśli odpowiedź na skargę, w której poparli skargę i zarzuty w niej zawarte.

Pismem z dnia 4 maja 2023 r. powód wniósł replikę na odpowiedź pozwanych, wnosząc o wydanie zarządzenia w przedmiocie zobowiązania strony powodowej do ustosunkowania się do ww. pisma oraz uznanie, że niniejsze pismo ten wymóg spełnia. Ponadto powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko wyrażone w odpowiedzi z dnia 20 stycznia 2023 r. na skargę nadzwyczajną i wniósł o odrzucenie skargi nadzwyczajnej ze względu na wniesienie jej po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się skarżonego orzeczenia, ewentualnie o oddalenie skargi nadzwyczajnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nadzwyczajna jako niezasadna, podlegała oddaleniu.

Zgodnie z art. 89 § 1 u.SN, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojkowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile: 1) orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, lub 2) orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub 3) zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego - a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Skargę nadzwyczajną, co do zasady, wnosi się w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna w terminie roku od dnia rozpoznania (art. 89 § 3 zd. 1 u.SN). Zgodnie z brzmieniem art. 115 § 1 u.SN, jedynie przejściowo, w okresie 6 lat od dnia wejścia w życie ustawy, skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach, które uprawomocniły się po 17 października 1997 r. W takim przypadku, zgodnie z art. 115 § 1a u.SN, skarga nadzwyczajna od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, które uprawomocniło się przed wejściem w życie ustawy, może być wniesiona jedynie przez Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich. Ponadto, od tego samego orzeczenia w interesie tej samej strony skarga nadzwyczajna może być wniesiona tylko raz (art. 90 § 1 u.SN).

Skarga nadzwyczajna jest instrumentem szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości w znaczeniu określonym w art. 175 ust. 1 Konstytucji. Jej celem jest wyeliminowanie z obrotu wadliwych, a jednocześnie naruszających zasady sprawiedliwości społecznej, orzeczeń sądowych, które dotyczą konkretnych, zindywidualizowanych podmiotów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 2019 r., I NSNk 2/19; wyroki Sądu Najwyższego z: 9 grudnia 2020 r., I NSNc 1/20; 13 stycznia 2021 r., I NSNk 3/19). Rolą kontroli nadzwyczajnej nie jest jednak eliminowanie wszystkich wadliwych orzeczeń. Wyjątkowość orzekania w ramach tej instytucji powinna dotyczyć tylko tych z nich, które nie dadzą się pogodzić z podstawowymi zasadami demokratycznego państwa prawnego, będąc *prima facie* orzeczeniami w sposób elementarny niesprawiedliwymi.

Na podmiocie wnoszącym skargę nadzwyczajną spoczywa w pierwszej kolejności powinność wykazania zaistnienia w danej sprawie przynajmniej jednej z przesłanek szczególnych - uchybień wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Ponadto, skarga nadzwyczajna musi nawiązywać do przesłanki ogólnej (funkcjonalnej), wskazanej w art. 89 § 1 *in principio* u.SN, która wymaga równoczesnego wykazania, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej jest konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Ścisłe określenie przesłanek przedmiotowych skargi nadzwyczajnej związane jest z jej funkcją ochronną w ujęciu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, tj. z jednej strony, z dążeniem do zapewnienia prawidłowości działania organów władzy publicznej (art. 7 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), a z drugiej strony, z konieczną ochroną stabilności i prawomocności orzeczeń sądowych oraz kształtowanych przez nie stosunków prawnych (art. 45 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; wyrok Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2021 r., I NSNk 3/19). Ochrona powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*), a przez to stabilności prawa, należy do fundamentów demokratycznego państwa prawnego i znajduje głębokie uzasadnienie aksjologiczne. Z tego względu - jak wskazuje się w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: ETPC) - nadzwyczajne środki zaskarżenia muszą być uzasadnione okolicznościami o istotnym i niewątpliwym charakterze, korygującym fundamentalne wady rozstrzygnięć jurysdykcyjnych, niweczące podstawową funkcję wymiaru sprawiedliwości (zob. wyrok ETPC z 24 lipca 2003 r., Riabikh przeciwko Rosji, skarga nr 52854/99). Nie mogą przy tym inicjować *de facto* dodatkowej kontroli instancyjnej. Dopuszczalny na gruncie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka środek kontroli musi być wobec tego sprawiedliwie wyważonym między prywatnymi interesami a ochroną pewności prawa, w tym ochroną powagi rzeczy osądzonej, od których zależy efektywność funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Konstrukcyjnym założeniem skargi nadzwyczajnej jest więc takie określenie jej przesłanek, by służyła ona eliminowaniu z obrotu orzeczeń sądowych obarczonych wadami o fundamentalnym znaczeniu w świetle zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. W konsekwencji, stwierdzone naruszenia muszą być na tyle poważne, by względ na całokształt zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej nakazywał ingerencję w powagę rzeczy osądzonej (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 9 grudnia 2020 r., I NSNc 1/20 i z 13 stycznia 2021 r., I NSNk 3/19).

Dokonując wstępnej oceny skargi nadzwyczajnej, Sąd Najwyższy nie stwierdził istnienia jakichkolwiek innych okoliczności, które mogłyby uzasadniać

ocenę, że w niniejszej sprawie jest ona niedopuszczalna, co skutkowałoby jej odrzuceniem *a limine*, bez potrzeby merytorycznego zbadania podniesionych w niej zarzutów. Została ona wniesiona przez Prokuratora Generalnego, który jest jednym z dwóch podmiotów wskazanych w art. 115 § 1a u.SN, uprawnionych do wnoszenia skarg nadzwyczajnych od orzeczeń, które uprawomocniły się przed dniem wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym. Zaskarżony nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Lublinie nie może także zostać uchylony, ani zmieniony w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Reasumując, należy stwierdzić, że nie zachodzą przeszkody do merytorycznego rozpoznania wniesionej przez Prokuratora Generalnego skargi nadzwyczajnej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się już pogląd, że konstrukcja skargi nadzwyczajnej wymaga, aby w pierwszej kolejności dokonać oceny podstaw szczegółowych, a następnie dopiero przeprowadzić ocenę tego, czy w przypadku uznania jednej z przesłanek szczególnych skargi za uzasadnioną, wystąpiła również przesłanka ogólna (funkcjonalna).

Prokurator Generalny formułując pierwszą przesłankę szczegółową skargi nadzwyczajnej zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w art. 7, art. 32, art. 45 i art. 76 Konstytucji RP, takich jak zasada zaufania obywatela do państwa i bezpieczeństwa prawnego, zasada równości wobec prawa, prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy oraz ochrony konsumenta, jako strony słabszej strukturalnie w stosunkach prywatnoprawnych z przedsiębiorcą.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że zarzut ten został sformułowany w sposób niespójny. Skarżący w *petitum* skargi wskazuje na konkretne przepisy Konstytucyjne art. 7, art. 32, art. 45 i art. 76, następnie przedstawia ich treść wskazując również na zasady wywodzące się z art. 2 Konstytucji RP oraz na zasadę z art. 30 Konstytucji RP, by ostatecznie w uzasadnieniu skargi przedstawić argumentację dotyczącą naruszenia art. 32, art. 45 oraz art. 76 Konstytucji RP oraz naruszenia zasad wywodzonych z art. 2 Konstytucji RP, które to naruszenie może uzasadniać przesłankę ogólną skargi nadzwyczajnej.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 7 i art. 30 Konstytucji RP, należy wskazać, że w uzasadnieniu skargi nie znalazła się argumentacja dla ich zasadności, co sprawia, że zarzuty te nie mogły zostać uwzględnione. Samo bowiem wskazanie w skardze nadzwyczajnej przepisów prawa, z których naruszeniem, zdaniem skarżącego, zostało wydane zaskarżone orzeczenie, bez bliższego określenia zarzutów, nie może zostać uznane za wystarczające uzasadnienie zarzutu (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; 2 czerwca 2021 r., I NSNc 178/20).

Następnie odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 32 Konstytucji RP, należy wskazać, że Skarżący twierdząc, iż „dokonanie w niniejszej sprawie wykładni przepisu art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 194 ustawy o funduszach inwestycyjnych, w sposób sprzeczny z zasadą równości (...) naruszało opisaną zasadę w stopniu mającym wpływ na treść orzeczenia” nie ma racji, bowiem jak już wyżej wywiedziono, sąd orzekający nie zastosował art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c., ani też art. 194 u.f.i.

Następnie należy wskazać na argumentację przedstawioną w odniesieniu do zarzutu naruszenia zasady wynikającej z art. 45 Konstytucji RP, gdzie Skarżący stwierdził, że „nie sposób przyjąć, iż zaskarżone orzeczenie pozostając z nią w zgodzie, skoro rzetelne i sprawiedliwe procedowanie w sprawie odnosi się wprost do stosowania przepisów prawa procesowego, które omówione zostały w skierowanej skardze, a dotyczą rażącego naruszenia przepisów postępowania uniemożliwiających wydanie nakazu zapłaty stosownie do treści art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 194 ustawy o funduszach inwestycyjnych i art. 485 § 3 k.p.c. w zw. z art. 486 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania”. W pierwszej kolejności należy wskazać, że - jak już wyżej dowiedziono - nie doszło do naruszenia art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 194 u.f.i. oraz art. 486 § 1 k.p.c., doszło zaś do naruszenia art. 485 § 3 k.p.c. Prawo do sądu z art. 45 Konstytucji RP nie obejmuje gwarancji, że wydając orzeczenie sąd nie uchybi żadnym przepisom proceduralnym lub materialnoprawnym, lecz gwarantuje każdemu dostęp do sądu. Przepis art. 45 Konstytucji RP nie został naruszony poprzez wydanie zaskarżonego orzeczenia, bowiem żadne z przysługujących pozwanym uprawnień nie zostało im odebrane, ani nawet ograniczone.

Na uwzględnienie zasługiwał natomiast zarzut naruszenia art. 76 Konstytucji RP. W ocenie Sądu Najwyższego, w analizowanej sprawie z uzasadnienia zaskarżonego nakazu zapłaty nie wynika, aby Sąd *meriti* badał ważność i uczciwy charakter postanowień zawartej przez strony umowy.

Należy zauważyć, że w przypadku wydawania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, gdy pozwanym jest konsument, czynności sądu nie ograniczają się wyłącznie do oceny roszczenia w zakresie jego podstawy faktycznej pod kątem zbadania załączonego do pozwu np. wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty. Za utrwalony w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przyjmuje się bowiem pogląd, że organy wymiaru sprawiedliwości z urzędu dokonują oceny nieuczciwych postanowień umowy konsumenckiej (wyrok z 21 kwietnia 2016 r., Radlinger i Radlingerová, C-377/14, pkt 77 i przywołane tam orzecznictwo).

Przypomnieć należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęło się, że przepisy proceduralne ograniczające możliwość skorzystania przez konsumenta z przysługującej ochrony na gruncie prawa wspólnotowego, zezwalające na badanie treści konsumenckiego stosunku podstawowego wyłącznie w przypadku wniesienia zarzutów, nie realizowałyby celu prawa konsumenckiego, jakim jest realne wyrównanie pozycji stron umowy konsumenckiej (wyroki Sądu Najwyższego z: 28 lipca 2021 r., I NSNc 179/20; 2 czerwca 2021 r., I NSNc 178/20; z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; 24 listopada 2021 r., I NSNc 66/21).

Przy czym trzeba jeszcze zwrócić uwagę na wymaganie zgodności prawa krajowego z prawem europejskim. W postanowieniu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 28 listopada 2018 r. (C-632/17, PKO BP S.A. przeciwko Jackowi Michalskiemu) przyjęto, że art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się on przepisom proceduralnym pozwalającym na wydanie nakazu zapłaty, w sytuacji, gdy sąd rozpoznający pozew o wydanie tego nakazu nie jest uprawniony do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków danej umowy. Oznacza to, że z prawa europejskiego płynie wyraźna powinność przeprowadzania kontroli treści umów zawieranych z konsumentami, bez względu na tryb procedowania. Zgodne z tym

wymaganiem jest przyjęcie, że sąd z urzędu dokonuje takiej kontroli także w postępowaniu nakazowym.

Uzasadnienie zaskarżonego nakazu zapłaty nie pozostawia wątpliwości, że Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę nie wziął pod uwagę okoliczności, iż pozwani występują w charakterze konsumentów i w konsekwencji nie badał, czy postanowienia umowy kredytowej mają nieuczciwy charakter. W konsekwencji sąd ten zastosował wprost przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, pomijając przepisy o ochronie konsumenta przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. W przypadku zaś dochodzenia zapłaty na podstawie roszczeń wywodzonych z umowy zawartej z konsumentem, sąd ma wyraźną powinność zbadania ważności i uczciwego charakteru postanowień zawartej przez strony umowy. Brak przeprowadzenia tego badania świadczy o niespełnieniu wymagań płynących z konstytucyjnej zasady ochrony konsumentów przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi – w rozpatrywanej sprawie ochrony takiej konsumentowi nie zapewniono.

Zgodnie z art. 76 Konstytucji RP, władze publiczne chronią konsumentów, użytkowników i najemców przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu, prywatności i bezpieczeństwu oraz przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Zakres tej ochrony określa ustawa. Z kolei na mocy art. 22¹ k.c., za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

W badanej sprawie należy uznać, że doszło do działania zagrażającego bezpieczeństwu konsumenta, które to bezpieczeństwo *expressis verbis* podlega ochronie władz publicznych na podstawie art. 76 ustawy zasadniczej. Bezpieczeństwo, o którym mowa w art. 76 Konstytucji RP, należy ujmować szeroko. W szczególności, jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, obejmuje ono także bezpieczeństwo prawne. W wyroku Sądu Najwyższego z 8 maja 2019 r. (I NSNc 2/19) wyjaśniono obszernie, że: jedną z zasad wywodzonych z zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) jest zasada zaufania obywatela do państwa. Zasada ta wiąże się z bezpieczeństwem prawnym jednostki. Wyraża się ona m.in. w takim stosowaniu prawa, by nie stawało się ono swoistą pułapką dla obywatela i aby mógł on układać swoje sprawy w zaufaniu, iż nie naraża się na prawne skutki, których nie mógł przewidzieć w momencie

podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, iż jego działania podejmowane zgodnie z obowiązującym prawem będą także w przyszłości uznawane przez porządek prawny (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 lutego 2001 r., K 27/00). Bezpieczeństwo prawne jednostki związane z pewnością prawa umożliwia przewidywalność działań organów państwa oraz prognozowanie działań własnych (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14 czerwca 2000 r., P 3/00). Zatem jedną ze składowych zasady demokratycznego państwa prawnego jest zasada zaufania obywatela do państwa, wyrażająca się również w możliwości oczekiwania przez obywatela, aby organy państwa prawidłowo stosowały obowiązujące przepisy prawa, skoro zgodnie z art. 7 Konstytucji RP organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa (w tym duchu, wiążąc kwestię bezpieczeństwa prawnego z potencjalnym naruszeniem art. 76 i art. 2 Konstytucji RP Sąd Najwyższy wypowiedział się już wiele razy, zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2020 r., I NSNc 47/19). Wyprowadzono stąd wniosek, że wydanie nakazu zapłaty z naruszeniem przepisów prawa może zostać uznane za godzące w zasadę zaufania obywateli do państwa i prowadzić do zasadności skargi nadzwyczajnej, jak w przypadku niniejszej sprawy.

W tym miejscu Sąd Najwyższy wyraźnie podkreśla, że przyczyną uchylenia zaskarżonego nakazu zapłaty nie jest jednoznaczne stwierdzenie nielegalności (abuzyjności) przedstawionych postanowień umownych, ale brak ich zbadania w toku postępowania upominawczego przed Sądem Okręgowym w Lublinie. Ocena abuzyjności konkretnych postanowień kontraktowych zawsze należy do zakresu kognicji sądu *meriti*, z uwzględnieniem konkretnej umowy zawartej przez strony oraz całokształtu okoliczności danej sprawy. W ocenie Sądu Najwyższego w składzie orzekającym, sąd w postępowaniu nakazowym, winien badać umowę stanowiącą podstawę dochodzonego roszczenia pod kątem jej ważności i wiążącego skutku jej postanowień dla jej stron.

Prokurator Generalny formułując drugą przesłankę szczegółową skargi nadzwyczajnej zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu rażące naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 244 § 1 k.p.c. i art. 485 § 3 k.p.c. w zw. z art. 194 u.f.i. oraz art. 486 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu 18 maja 2010 r., poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie.

Zgodnie z art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. sąd wydaje nakaz zapłaty, jeżeli powód dochodzi roszczenia pieniężnego albo świadczenia innych rzeczy zamiennych, a okoliczności uzasadniające dochodzone żądanie są udowodnione dołączonym do pozwu dokumentem urzędowym, zaakceptowanym przez dłużnika rachunkiem, wezwaniem dłużnika do zapłaty i pisemnym oświadczeniem dłużnika o uznaniu długu, zaakceptowanym przez dłużnika żądaniem zapłaty, zwróconym przez bank i nie zapłaconym z powodu braku środków na rachunku bankowym. Wobec powyższego, w wyżej wymienionych warunkach zasadą jest wydanie nakazu zapłaty. Sąd, zaś może nakaz zapłaty wydać, jeżeli bank dochodzi roszczenia na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych podpisanego przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banku i opatrzonego pieczęcią banku oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty (art. 485 § 3 k.p.c.). W przypadku, gdy brak jest podstaw do wydania nakazu zapłaty, przewodniczący wyznacza rozprawę, chyba że sprawa może być rozpoznana na posiedzeniu niejawnym (art. 486 § 1 k.p.c.).

Przepis art. 194 u.f.i. stanowi, że księgi rachunkowe funduszu sekurytyzacyjnego, wyciągi z tych ksiąg podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych funduszu i opatrzone pieczęcią towarzystwa zarządzającego funduszem sekurytyzacyjnym oraz wszelkie wystawione w ten sposób oświadczenia zawierające zobowiązania, zwolnienie z zobowiązań, zrzeczenie się praw lub pokwitowanie odbioru należności mają moc prawną dokumentów urzędowych oraz stanowią podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych i rejestrach publicznych. Wedle zaś art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

W tym miejscu należy wskazać, że kwestia czy dokumenty, o których mowa w art. 194 u.f.i. mogą stanowić podstawę wydania nakazu zapłaty na podstawie art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz art. 485 § 3 k.p.c. została już rozstrzygnięta przez Sąd Najwyższy Uchwałą z dnia 7 października 2009 r., III CZP 65/09. W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy stwierdził, że dokumenty, o których mowa w art. 194 u.f.i. nie stanowią podstawy do wydania nakazu zapłaty na podstawie o art. 485 § 1

pkt 1 k.p.c. Oznacza to, że wyciągi z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego nie stanowią dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. W odniesieniu zaś do art. 485 § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjął, że przepis ten ma zastosowanie do wyciągów z ksiąg rachunkowych funduszy sekurytyzacyjnych. Jak dalej dodał, z przyczyn oczywistych sięgnięcie po analogię wymaga stosowania względem dokumentów pochodzących z funduszy sekurytyzacyjnych identycznych wymagań zarówno co do formy, jak i obowiązku wcześniejszego pisemnego wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia. Wobec powyższego, aby możliwe było wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie art. 485 § 3 k.p.c. do pozwu należy dołączyć wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego oraz dowód doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty. W niniejszej sprawie powód do pozwu dołączył: wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego U. z 6 maja 2010 r., kopię odpisu zupełnego z KRS C. S.A. z 10 czerwca 2009 r., kopię wyciągu z rejestru funduszy inwestycyjnych prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Warszawie VII Wydział Cywilny Rejestrowy z 11 września 2009 r., kopię umowy kredytu „W.” [...], kopię umowy sprzedaży portfela wierzytelności pomiędzy Bankiem z siedzibą w Warszawie a U. z siedzibą w W. z dnia 18 maja 2009 r., kopię pełnomocnictwa udzielonego P.S. z 2 grudnia 2009 r., kopię pełnomocnictwa procesowego ogólnego udzielonego r.pr. I.S., r.pr. K.B., r.pr. Z.R. z 13 sierpnia 2008 r. oraz kopię dowodu uiszczenia opłaty od pełnomocnictwa. Brak załączenia dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty stanowił przeszkodę do wydania nakazu zapłaty. W takiej sytuacji sąd powinien był skierować sprawę do postępowania zwykłego (art. 486 § 1 k.p.c.).

W uzasadnieniu zaskarżonego nakazu zapłaty Sąd Okręgowy w Lublinie wskazał, że wydał przedmiotowy nakaz opierając się na treści uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., III CZP 65/09 i w pełni podzielając wyrażony tam pogląd, że wyciągi z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego, o których mowa w art. 194 u.f.i. stanowią podstawę wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Jak już wyżej wskazano Sąd Najwyższy stwierdził w tym orzeczeniu, że art. 485 § 3 k.p.c. ma zastosowanie do wyciągów z ksiąg rachunkowych funduszy sekurytyzacyjnych, zaś art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c. takiego

zastosowania nie ma. Oznacza to, że sąd wydając zaskarżone orzeczenie zastosował art. 485 § 3 k.p.c., jednak uczynił to w sposób niewłaściwy, bowiem nie uwzględnił okoliczności, że do pozwu nie załączono wymaganego przez ten przepis dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty. Sąd *meriti* naruszył również art. 486 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, co było konsekwencją naruszenia art. 485 par. 3 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie. W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 244 § 1 k.p.c. i art. 194 u.f.i., należy stwierdzić, że można by mówić o naruszeniu tych przepisów tylko w przypadku niewłaściwego zastosowania przez sąd art. art. 485 § 1 pkt 1 k.p.c., co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Mając na uwadze całość powyższej argumentacji, w ocenie Sądu Najwyższego, w niniejszej sprawie uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty jest konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Zdefiniowana w art. 89 § 1 ustawy o SN przesłanka ogólna skargi nadzwyczajnej jednoznacznie nawiązuje do art. 2 Konstytucji RP, co czyni koniecznym dokonywanie jej wykładni przy wykorzystaniu osiągnięć orzecznictwa i doktryny traktujących o tej konstytucyjnej zasadzie (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2022 r., I NSNc 205/21). Artykuł 2 Konstytucji RP stanowi, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego z art. 2 Konstytucji RP wywodzi się także liczne szczegółowe zasady pochodne, takie jak: zasada sprawiedliwości proceduralnej, zasada ochrony zaufania obywatela do państwa, zasada ochrony praw słuszenie nabytych, zasada ochrony interesów w toku, zasada niedziałania prawa wstecz, zasada *ne bis in idem* czy zakaz nadmiernej ingerencji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 8 marca 2022 r., I NSNc 22/21).

Mając zatem na względzie wpływającą z art. 2 Konstytucji RP zasadę ochrony zaufania obywatela do państwa, której nie sposób pogodzić ze stwierdzonymi wyżej naruszeniami prawa, Sąd Najwyższy uznał, że przemawia to za wydaniem orzeczenia na podstawie art. 91 § 1 u.SN, pomimo upływu pięcioletniego terminu od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego nakazu zapłaty

(zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 29 czerwca 2021 r., I NSNc 15/21; z 28 lipca 2021 r., I NSNc 179/20). Oczywistym jest bowiem, że utrzymanie w mocy zaskarżonego nakazu zapłaty, stanowiłoby o utrzymywaniu się negatywnych skutków wskazanych naruszeń prawa dla bezpieczeństwa prawnego pozwanych. Waga tych naruszeń powoduje, że potrzeba zapewnienia konsumentom realnej ochrony przeważa nad zasadą utrzymania skutków prawomocnych orzeczeń sądowych.

Odnosząc się do kwestii dopuszczalności uchylenia zaskarżonego skargą nadzwyczajną orzeczenia, od którego uprawomocnienia upłynęło więcej niż 5 lat podnieść należy, że art. 115 § 2 u.SN wprowadzając dodatkowe ograniczenia, co do możliwości uchylenia zaskarżonego orzeczenia, wyłącza tę możliwość w sytuacji, gdy wywołało ono nieodwracalne skutki prawne, w szczególności jeżeli od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia upłynęło 5 lat. Co istotne, upływ 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia jest samodzielną przesłanką ograniczenia się przez Sąd Najwyższy do stwierdzenia wydania zaskarżonego orzeczenia z naruszeniem prawa (K. Szczucki, *Ustawa o Sądzie Najwyższym. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2021, art. 1, s. 496). Jednakże, pomimo zaistnienia tej przesłanki, Sąd Najwyższy wydaje orzeczenie, o którym mowa w art. 91 § 1 u.SN, gdy za tym przemawiają zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP. Jeśli, zatem Sąd Najwyższy dostrzeże powyższą okoliczność, obligatoryjnie przyzna prymat zasadom, wolnościom i prawom człowieka i obywatela określonym w Konstytucji RP. Wobec tak ukształtowanych okoliczności bowiem, działania sądu nie są, a nawet nie mogą być uzależnione od sprecyzowanego przez skarżącego żądania zastosowania wyjątku z art. 115 § 2 u.SN. Po pierwsze, oczywistym jest, że skarżący żądając we wniesionej skardze nadzwyczajnej uchylenia orzeczenia, które uprawomocniło się 5 lub więcej lat od jej wniesienia, oczekuje zastosowania tego wyjątku, gdyż jest to niezbędne by jego żądanie mogło zostać zrealizowane. Po drugie zaś, ustawodawca regulując omawiany wyjątek w art. 115 § 2 u.SN wskazuje na spełnienie przesłanek skargi nadzwyczajnej z art. 89 § 2 u.SN nie doprecyzowując jednak, jaki podmiot miałby stwierdzać naruszenie zasad lub wolności i praw człowieka i obywatela, które niezbędne jest do wydania orzeczenia, o którym mowa w art. 91 § 1 u.SN.

Wydanie takiego orzeczenia wynika nie tylko z celu przepisów ustawowych regulujących skargę nadzwyczajną, które nadają prymat zasadom, wolnościom i prawom człowieka i obywatela, ale także z tego, że Sąd Najwyższy, rozstrzygając w sprawie ze skargi nadzwyczajnej, nie powinien wydać orzeczenia, które naruszałoby normy o szczególnym znaczeniu (K. Szczucki, *Ustawa o Sądzie Najwyższym. Komentarz*, wyd. II, Warszawa 2021, art. 1, s. 497). Samo stwierdzenie wydania zaskarżonego orzeczenia z naruszeniem prawa, nie prowadzi bowiem do cofnięcia naruszeń zasad, wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji RP spowodowanych przez to orzeczenie. Dopiero wydanie przez Sąd Najwyższy orzeczenia o jego uchyleniu, czynić będzie zadość celom ustawy, jednak tylko w przypadku, gdy orzeczenie to nie doprowadzi do naruszeń tych samych norm, których funkcjonowanie ma przywrócić.

Zgodnie z powyższym, uznawszy, że jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, wynikającą z powołanego art. 2 Konstytucji RP, zaskarżony nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydany przez Sąd Okręgowy w Lublinie w dniu 18 maja 2010 r., I Nc 63/10, na podstawie art. 91 § 1 ustawy o SN w zw. z art. 115 § 2 ustawy o SN, należało uchylić w całości.

O wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania wywołanego wniesioną skargą nadzwyczajną Sąd Najwyższy orzekł na podstawie z art. 398¹⁸ k.p.c., zgodnie z którym w razie wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka koszty procesu w postępowaniu kasacyjnym podlegają wzajemnemu zniesieniu, co oznacza, że każda ze stron ponosi koszty związane z jej udziałem w postępowaniu. Powołany przepis z mocy art. 95 pkt 1 ustawy o SN stosuje się również do postępowania w sprawie skargi nadzwyczajnej.

Od wyroku i jego uzasadnienia zdanie odrębne złożył ławnik SN Stanisław Adamski.

**Zdanie odrębne do całości wyroku Sądu Najwyższego o
sygnaturze akt II NSNc 294/23**

W związku z wylosowaniem do składu rozpoznającego ww. sprawę SSN Janusz Niczyporuk i SSN Tomasz Demendecki powołanego do Sądu Najwyższego w wyniku postępowania kwalifikacyjnego przed obecną Krajową Radą Sądownictwa, której kształt ustawowy jest sprzeczny z postanowieniami Konstytucji RP, kierując się złożonym ślubowaniem ławnika Sądu Najwyższego, składam zdanie odrębne od całości orzeczenia.

Czynię tak po pierwsze dlatego, że zachodzą daleko idące wątpliwości prawne odnośnie do legalności Izby Odpowiedzialności Zawodowej SN w jej obecnym kształcie ustawowym. Narusza on bowiem art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty praw podstawowych UE, art. 19 ust. 1 akapit 2. Traktatu o Unii Europejskiej, art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności; stanowisko to wynika także z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. IOZ SN, utworzona jako bezpośrednia następczyni Izby Dyscyplinarnej SN, obarczona jest tożsamymi naruszeniami ww. aktów prawnych. Pomimo skierowania do IOZ SN części sędziów legalnie powołanych, sposób obsadzenia Izby nie gwarantuje bezstronności i niezależności odbywających się przed nią postępowań. Sądowe rozstrzygnięcie sprawy powinno obejmować dbanie o stabilność orzeczenia, również o to, aby nie zostało ono w przyszłości podważone.

Po drugie, niniejszym zdaniem odrębnym notyfikuję uzasadnione orzecznictwem krajowym, unijnym i międzynarodowym wątpliwości prawne odnośnie do statusu sędziów SN powołanych z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa w jej obecnym kształcie ustawowym, a więc biorących udział w konkursie przed KRS po 17 stycznia 2018 r. Jest bowiem KRS organem niekonstytucyjnym, pozbawionym przymiotów

niezbędnych dla pełnienia swej konstytucyjnej roli. Prawidłowe rozumienie i ugruntowana interpretacja art. 187 ust. 1 pkt. 1), 2) i 3) w związku z art. 173 Konstytucji RP wykluczają i czynią niekonstytucyjnym rozwiązanie ustawowe odnoszące się do składu obecnej KRS i sposobu jej powołania.

Nadto w obecnym stanie prawa polskiego powołanie sędziego przez prezydenta RP w żaden sposób nie uzdrowia i nie likwiduje nieusuwalnych wad prawnych procedury nominacyjnej.

Wyżej wskazane poważne wady prawne statusu Izby oraz statusu wadliwie powołanych sędziów rzutują na wszystkie orzeczenia, w tym także w niniejszej sprawie. Jest ono prawnie podważalne, skoro w każdym podobnym przypadku na gruncie procedury karnej zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza, zaś w procedurze cywilnej przyczyna nieważności postępowania. W konsekwencji wyrażam wątpliwość, że orzeczenie da jedynie złudzenie pewności rozstrzygnięcia prawnego a strony mogą kwestionować je indywidualnie w oparciu o dostępne środki w procedurach krajowych i międzynarodowych, co w dodatku może rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą państwa za naruszenie prawa krajowego, unijnego i międzynarodowego.

Notyfikując niniejszym zdanie odrębne, kieruję się istniejącym orzecznictwem krajowym, unijnym i międzynarodowym, a także Uchwałą nr 3/2023 Rady Ławniczej SN z dnia 12 października 2023 r. w sprawie dalszych zaleceń odnośnie do orzekania ławników Sądu Najwyższego, wydaną na podstawie ekspertyz wybitnych autorytetów prawniczych i odwołującą się do odpowiednich wyroków, interpretacji i orzeczeń. Poruszony problem ujęto w szczególności w Uchwale Składu Połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych SN z dnia 23 stycznia 2020, sygn. BSA 1-4110-1/20, przy czym tzw. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020, sygn. U 2/20 stwierdzający jej rzekomą niezgodność z Konstytucją RP nie może być wzięty pod uwagę, co wynika m.in. z Postanowienia SN z 13 kwietnia 2023 r. w sprawie sygn. III CB 6/23, w którym udokumentowano obszernie i z odesłaniem jednoznaczne zdanie prawidłowego orzecznictwa i literatury przedmiotu na temat ww. ekscesu orzeczniczego TK. Poruszony przeze mnie

problem prawny winien być również rozpatrzony w zgodzie z uchwałą siedmioosobowego składu Izby Karnej SN z 2 czerwca 2022 r., sygn. I KZP 2/22, w świetle której wadliwość powołania dotyczy wszystkich sędziów SN powołanych w powyższych warunkach, a żaden sędzia SN, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed KRS po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia standardu bezstronności i każdorazowo sąd z Jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania karnego. Jest to rozwinięcie ww. uchwały trzech połączonych Izb SN, odnoszącej tę okoliczność prawną także do art. 379 pkt 4 Kodeksu postępowania cywilnego. Szczególne znaczenie odgrywają również wyroki Wielkiej Izby TSUE, m.in.: z 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C-585/18, C-624/18 i O-625/18 A.K. i inni; z 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18 A.B. i inni; z 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791 /19 Komisja przeciwko Polsce; z 6 października 2021 r. w sprawie C-487/19 W.Ż.; z 5 czerwca 2023 r., w sprawie C-204/21 Komisja przeciwko Polsce, a także wyroki ETPC, m.in.: z 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19); z 8 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 i 57511/19); z 3 lutego 2022 r. w sprawie Advance Pharma przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20); z 15 marca 2022 r. w sprawie Grzęda przeciwko Polsce (skarga nr 43572/18), itp.

Wobec tych okoliczności, z udziałem Panów: SSN Janusz Niczyporuk oraz SSN Tomasz Demenecki, wydany wyrok obarczony jest niedającą się usunąć wadą prawną.

[a!]